

Kur'an ve Kılıç Türkler Nasıl Müslüman Oldu?

Tufan Gündüz

İstanbul, Yeditepe Yayınevi, Mart 2018, 167 Sayfa, ISBN:978-605-2070-40-6

Merve Nur AKBAY*

Adı geçen kitapta yazar önsözünde Türklerin nasıl ve niçin Müslüman olduğu konusunda birçok ilim âleminin kitaplarından bahsetmiş özellikle ülkemizde Orta Asya Türk tarihi hakkında Bahaeddin Ögel, İbrahim Kafesoğlu, Akdes Nimet Kurat, Zeki Velidi Togan'ın emeklerini unutmamıştır. Bu hususta bilhassa Ahmet Taşağıl'ın Göktürkler çağını ve sonrasını aydınlatan çalışmaları yeni bir nefes getirdi diye bahsetmiştir. Aslında Türk tarihine hizmet konusunda kim bir gayret gösterdiyse minnetle anmamız gerekiyor, yazarın önsözde bu değerli tarihçilere yer vermesi çok güzel bir davranıştır. Türk tarihiyle ilgili araştırmalar artmasına rağmen, Türklerin İslamiyet'e girişiyle ilgili tartışmalar devam etmekte. Bunlardan daha çok 'kılıç zoru' ile 'Allah'ın hidayetinin ermesi' gibi iki zıt noktada düğümleniyor, katliam hikayeleri ile Saltuk Buğra Han Destanı arasında gidip gelen bu rekabet, tarihe dilediğini söyletebilme cesaretinden başka bir özellik taşıyor, spekülatif neticeler doğurmaktan öteye geçmiyor. Hâlbuki bir toplumun din

* Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Tarih Bölümü Lisans Öğrencisi, akbaymervenur@hotmail.com

değiştirmesi uzun bir zaman diliminde yaşanan kültür değişmesidir. Bundan dolayı konunun etraflıca ele alınması için bir yandan Türklerin siyasi tarihini göz önünde bulundurmak, diğer yandan dini hayatlarını, temas ettikleri dinleri ve İslam ile temasın boyutlarını ortaya koymak gerekmektedir. Bu kitap yazarında önsözde belirttiği gibi pek çok akademik çalışmaya dayanmaktadır ama onların eksiğini tamamlamak gibi bir niyet taşımıyor. Sadece bilinen konuları yeniden ele alma ve okuyucuya yeni bir bakış kazandırma gayretinden başka bir amacı bulunmuyor. Kitap Peygamber efendimizle ilgili rivayetlerle başlamaktadır, Arap tüccarlarına bağlı kervanlar İpek yolundan in'e kadar gidiyorlardı muhtemeldir ki bu yollar boyunca zaman zaman Türk kabilelerine karşılıyorlar ve onlarla alışveriş yapıyorlardı bu sebeple 627 yılında Hendek Savaşına hazırlanırken Hz. Muhammed'in Türk çadırında oturduğu rivayet edilir. Aslında birbirinden oldukça uzak coğrafyalarda bulunan Türklerle Arapların münasebetleri daha eskilere dayanıyor. Ama Araplar Türkler hakkında pek bir fikre sahip değiller, Türk adının Araplar arasında korku, şaşkınlık ve kahramanlık gibi karmaşık duygular uyandırması şaşırtıcı değildir, çünkü onların Türkler hakkında bilgileri gerçekten son derece sınırlıydı. Yazar kitabında 151 bölüme yer vermiş her konuyu ayrı bir başlık altında ele almıştır. Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk dönemlerden bahsetmiştir ve onların boylar halinde yaşadığını anlatmıştır. Türk ailesinin Ataerkil bir yapıya sahip olmasını belirtmiş ve annenin öneminden de bahsetmiştir. Tabii ki Türkleri anlatırken Mete Han'a yer vermeyi de yazar unutmamıştır. Metenin in'e düzenlediği seferde dört farklı renkte at kullandığını belirtmiş. Mo-tu (Mete) zamanında ülkenin sınırları Kore'den in Seddi'ne Tibet'ten Baykal glne ve Aral Gölü'ne kadar uzanıyordu. Türk devletinin ikiye ayrılmasından da bahsedilmiştir. İstemi Yabgu, kızını Sasani İmparatoru Anaşırvan ile evlendirmek suretiyle güçlü bir ittifak kuruyorlar. Türklerin temas ettikleri dinlerden bahsedilmiştir ve Orta Asya'da bunlar yaşanırken Peygamber efendimiz 6-7 yaşlarındaydı. Kitabın özelliği bir yandan Türk devletlerini anlatırken bir yandan da Arap yarımadasında gerçekleşen olayları bir arada vermesi. Örneğin kitapta 'Hz. Muhammed henüz 11 yaşında iken, Arabistan' binlerce kilometre ötede, Ötüken'de derin bir yas vardı çünkü Göktürk kağanı Taspar vefat etmişti' şeklinde ilişkilendirmiş olması okuyucuda etki bırakmaktadır.

İslamiyetin yayılışından ve İslam fetihlerinden bahsedilmiştir bunlar gerekleşişirken Göktürk birliğinin atırdamasından söz edilmiştir. Sahih olup olmadığı meçhul birçok hadiste Türklerle yer verilmiştir. Bu hadisler İslam fetihleriyle birlikte ortaya çıkmıştır. Daha sonra Halifelerden bahsedilmiştir.

Kısacası bu kitapta; Türkler, Maveraünnehr ve Horosan'da harmanlanan akıl ekolünün temsilcilerinden Ebu Hanife fikhı ve Maturidi yorumunu ihtiva eden İslam anlayışını temel itikatları olarak benimsediler. Bununla kalmayarak bu dinin yayıcısı durumuna geldiler. İslam dünyası artık yeni fatihler ve tebliğcilerle taşımiştı. İslamiyet Türkler vasıtasıyla yeni yayılma alanı bulup genişlemeye başladı. Daha da önemlisi Asya bozkırlarından Karadeniz'in kuzeyine ve Kafkaslara kadar Türk boyları arasında İslamiyet yine Türkler tarafından yayıldı. Selçuklu Devletinin doğuşuyla birlikte Oğuzlar nce İran'ı sonra Irak, Suriye ve Anadolu'yu fethettiler. Bizans baskısı altında geri çekilmeye başlayan İslam kuvvetleri yeni fatihler, yani Türkler, sayesinde güçlü bir atılma girdi. İslam'ın temel ilkeleri ve ezan sesleri 1071'den sonra Anadoluyu

doldurdu. Yine Türkmenlerin kurduğu Osmanlı Devleti sayesinde Balkanlara ve Kafkaslara taşıdı. Balkanlarda Türklük etnik bir özellik olmaktan çıkıp Müslümanlıkla eş anlamlı olarak kullanılır oldu. Aynı şekilde Hindistan'da da İslamlık, dini buraya getiren Türklere nispetle Türklük ile eşit anıldı ve yeni Müslümanlara Turuşka denildi.

Görülüyor ki, bir türlü dillerden düşmeyen kılıç zoruyla Müslüman olmak iddiası, aslında büsbütün kurgudan ibarettir ve Türkler ile islamlığı birbirine yakıştırmamaktan kaynaklanmaktadır. Hatta Türklükten uzaklaşma gibi garip iddialar ileri sürmektedirler. Hâlbuki Türklerin İslam ile müşerref olması onlara yeni bir dinamizm kazandırdı. Gazneli Mahmutlar, Alparslanlar, Süleyman Şah, Osman Gaziler, Kılıç Arslanlar, Fatihler, Timurlar, Kanuniler sadece bir Türk hakani olmakla kalmadılar. İslam'ın sesini en uzak diyarlara kadar taşıdılar. Hoca Ahmet Yeseviler, Sarı Saltuklular, Gül Babalar, Hacı Bektaş Veliler, Yunus Emreler ise din uğruna çilelerini doldurup bıkmadan usanmadan Allah kelamını anlattılar. Türklerin sayesinde Kafkaslarda, Balkanlarda İslamiyet yayılma imkânı buldu. Asya'nın bu kadim ahalisi, Türkler, İslam coğrafyasının genellikle hakimi; dini müesseselerin hadimi oldular. Kanlarını bu yolda, canlarını bu uğurda harcamaktan hiçbir zaman geri durmadılar. Zorda kalınca yeni dinin gücüne sığındılar Tıpkı Alparslan'ın Malazgirt Savaşı'nda söylediği gibi: 'Ya Rabbi! Sana tevekkül ediyorum, azametinin karşısında yüzümü yere sürüyor ve senin uğrunda cihad ediyorum. Ya Rabbi! Niyetimin halistir. Bana yardım et; sözlerimde hilaf varsa beni kahret' diye dua ettiler. Son olarak Yazar kitabında derin bir kaynakçaya ve dizine de yer vermiştir. Bu kitap Türk İslam Tarihi çalışacaklar için müthiş bir el kitabıdır okunması tavsiye edilir.*